

pozabil, da sem uže v mestu, kojemu gospodar je avstrijski cesar. Kajti zvečinom italijanski govoreči ljudje so se obnašali, kakor da bi uže bili pod italijanskim kraljem. V gostilnici „pri treh kronah“ imeli so pojedino za 40 oseb; pred vsakim na krožniku ležal je šopek cvetlic s trobojnim italijanskim trakom ovit. Sprva bolj tiha družba je se čedalje bolj ugrevala, naposled navdušenju za „Italia unita“ (združeno Italijo) ni bilo ne konca ne kraja, dokler niso zapeli italijansko-narodne žalostinke: „o mia patria“ (o moja očetnjava). Iz tega se vidi, kako daleč smo prišli z večnim ljubkovanjem, s katerim je liberalno-nemška vlada naše Italijane božala, a vedno zveste Slovence zanemarjala. Kovarstvo in izdajstvo si je izgovajala, ki čedalje predrzneje stopa na dan. Italijani v Goriškem, Tržaškem itd. imenujejo ove pokrajine: „Italia irredenta“ (nerešeno Italijo) in komaj čakajo, da bi se odtrgale od Avstrije. Nevarnost je za nas večja, kakor je navadno po novinah brati. Vsaj jaz sem tako občutil.

Od sv. Marjete pri Pesnici. (O volitvi sr. predstojnika). Naš obče spoštovani, pošteti, Slovincem priljubljeni, g. Alojz Bračko je zopet izvoljen za srenjskega predstojnika. Še nasprotniki mu ne morejo ničesar krivega očitati; ker g. B. . . . iz Maribora je rekel po volitvi odbornikov v sretni Osek: „g. Bračko je izvrsten mož, dobro gospodari za srenjo in jaz nimam ničesar zoper njega, pa ker so njegovi nasprotniki silo delali, sem moral iti k volitvi.“ Pri sv. Marjeti je le 5 nemčurčkov, ki so ga hoteli s pomočjo Mariborčanov odbacniti. Sredstva, kojih so se posluževali zoper njega, so smeja vredna. Blebetali so: „g. Bračko hoče na farovž nadstropje postaviti in gospodu župniku večjo klet zidati, ker imajo premalo prostora za vino.“ No, če nam ne bodo nemčurčki boljših let izprosili, bo za vino še dovolj prostora! Dalje so brodili, da hoče „novo šolo zidati, ki bi veliko jezer goldinarjev požrla“. Na take govore pa že smemo odgovoriti, da bi le trapeže znal s tem slepiti. Čudimo se tukaj tudi ženskam, česar še nikjer ni bilo slišati, da bi se v volitve mešale. Jedna, od katere smo izbraženosti pričakovali, je rekla po volitvi srenjskih odbornikov: „ste pač slovenske paverske krave“ in to je ravno ponzročilo, da niso hoteli krave, temuč poštenjaki ostati. Po volitvi srenjskih odbornikov, kojih je narodna stranka 7 izvolila, si je od nemčurčkov eden silno prizadeval dva našinca, katera smo narodnjaki izvolili in jima zaupanje dali, pregovoriti za nasprotno stranko. Obetal je nekdo g. Poliču kos lesa za drva, ako prestopi in postane Judež, pa bilo je vse zastoj. Obljubil mu je na videz, da je le sitneža odpravil, ostal pa je vendar močen, kakor skala. Za g. Čepejem je letal kakor lovec za zajčkom in ga pred volitvijo isti den v nemčurčkovo klet peljal, mu dal še flašo vina seboj. Tudi ta maža ni pomagala. Vsi so zvesti ostali, vse grozenje in vse obljube so bile

zastoj. Zdaj še predrzno obnašanje in podkupovanje prizanašamo, drugokrat pa bomo dali take zajčke v luknjo zapreti, ker je postavno prepovedano glasove kupovati. Vsem poštenim volilem izrekamo tukaj javno zahvalo, posebno Jareninskim, ki so v hudem mrazu tako daleč prišli k volitvi in nam očitno pokazali, da jim je mar za poštenega moža, ne pa za istega, ki ga je nemčurska petica vrinoti hotela. G. Bračkotu pa želimo še dolgo let zdravje in srečo: Živili Slovinci, proč z nemčurji!

Iz Črešenc v konjiškem okraji. (Siro maštvo). Kakor smo v dopisu od sv. Jurija na Šavnici brali, se visoka vlada vrlo zanima za tamošnje od toče poškodovane siromake. Tudi naša občina Tolstivrh je bila avgusta l. l. od toče tako potolčena, da mnogo, mnogo hiš uže jeseni ni gleštalo ne žita ne vina. A za nas se razen presvitlega cesarja, katerih naj Bog živi in ohrani, ki so nam po slavnem okrajnem glavarstvu 60 fl. poslali, od bogatih in imenitnih mož nihče ne spomni, izvemši, da nas je c. k. davkarija neusmiljeno za zaostale davke ta mesene rubovala. Da bi ubogi kmetski naši sosedi v Dramljah, št. Juriji in Vojniku nas proseče ne bili z žitom in sočivjem preživeli to zimo, umreti bi bil moral marsikateri. Bog vam mili slovenski bratje stoterno povrni in vas pred točoj in ujimov obvarji!

Zasluzka se pri nas malo kaže, ker marsikateri kmet ne bode vinogradov kopal; živine nimamo; edino sena, otave in slame imamo še obilo, tako da novega pridelka ne bomo mogli kam spraviti, ker ni za te reči nobenega kupca; celo za 50 kr. se ne more stari cent sladkega sena prodati. Veliko dobroto bi nam taisti storil, ki bi nam živine v rejo hotel kupiti, da bi gnoja imeli, drugače bomo košnjo travnikov opustili. Da smo tako na nič prišli, so večjidel krive postave in naprave liberalnega gospodstva. Tudi v prihodnost gledamo trepetaje, ker državni zbor vedno odlaga začetki pri temelju državi, pri kmetijstvu v boljši tir stopiti, narode sprijazniti, katoličanstvu pravico pridobiti. Velečestiti gospod urednik! povejte nam, ali bi se ne mogli kam preseliti? Gremo pod Turke in Ruse da bi nam le ne bilo vedno v strahu biti, od gladu umreti, da bi nam naše marljive roke le potrebnega živeža in obleke pridelale.*) Skoraj da bi turško rajo v Bosni zavidali in si želeli tam kristijani in Slavjani biti. Ako bi se kova krščanska duša nas s kakim darom spomnila, naj blagovoli taisti veličastitima župnikoma v Črešence in Špitalič poslati. Pošta: Gonobitz.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Res velike morajo biti zmešnjave na Dunaji, ki so celo naših slovenskih poslancev lotile se. Pri obravnavi nove postave

*) Je težko svetovati, ker v Evropi je skoro povsod slabo! Najbolj bi še kazalo v Bosno! Ured.

o zemljiškem davku so sprva glasovali za predlog svoje večine v dotičnem odboru, kojemu je predsedoval knez Lobkovic; potem pa ko so posamezni paragrafi prišli v pretres, potegnili so naenkrat k nemškim liberalcem, ustavakom, ki zvečinoma ne zastopajo kmeta, ampak mestjane itd. ter so pomagali predlogom liberalcev k zmagi. Zakaj so to storili, tega nobeden ni izpo-vedal; še celo končni cenilni komisijoni bodo taki, kakoršnih si želé liberalci in njihov finančni vodja Chertek. Okoli 80 poslancev se je pred glasovanjem skrilo. Kmetski volilci so po nasvetih večine pričakovali postave, po katerej bi zemljiš-čnega davka toliko plačevali, kolikor bi mogli, a sedaj se jim bo ga nalagalo, kolikor bo finančni minister hotel imeti. Vsaj nam se tako zdi. Ker pa naše poslance poznamo kot poštene moze, zato mislimo, da so morali imeti tehtnih uzrokov za svoje nam še nerazumljivo glasovanje. Dalje se bojimo za složnost težko priborene večine v državnem zboru, če se kaj enakega še parkrat zgodi. Zlasti pri obravnavi proračuna bo treba složnosti brez ozira na male koristi za kaki kot. Glavna reč je, da dobi narodno-konservativna večina ministrske stole v oblast, sicer škoda, da se na Dunaji mudijo. — Liberalni ustavaki porabijo, kar le v roke dobijo, da bi naše poslance razdvojili. — Knez Lichtenstein in poslanec Lienbacher sta pismeni predlog vložila, naj se šolske razmere tako popravijo, kakor naše verske, нравne in narodne potrebe zahtevajo, šolsko obiskovanje pa se naj od 8 na 6 let skrči; predlog je podpisan tudi od naših slovenskih poslancev. — Minister Stremajer še ni odstopil; vsa reč je se zopet zavlekla. — Jud dr. Menger je zaropotal zoper česke škofo, zakaj tirjajo verskih šol; pravi, da hočejo med ljudi vsejati nemir in prepir med prebivalstvo, ki vse kar gori za brezverske šole. (No, se vé, le tisti, ki sami za vero ne marajo ali jo sovražijo). Menger vpraša ministre, kaj hočejo storiti zoper žu-ganje škofov? Pismo vprašanje podpisal je tudi mariborski Duhatsch in celjski Foregger.

Vnanje države. Zopet se mnogo govori o strahovitej vojski sred Evrope. Presilnih stroškov za vojaštvo ne more niti Bismarkova Nemčija pre-našati dalje nego par let. No, in v tem času se bode vojska sprožila. Uže sedaj Francozi skrbno vabijo Italijane in Ruse na svojo stran, Bismark lovi Italijane in Avstrijo — Rusi pa se baje za ta slučaj hočejo z Angleži popolnem porazumiti. Boj in tekmo-vanje začelo je se toraj uže s peresom in jezikom, na-posled bodo zagromele puške in kanoni. Bismarku očitajo sosed, da hoče Nemčijo raztegnuti od Severnega in Baltiškega do Jadranskega in Črnega morja. Vojakov za to ima najboljših 2 milijona mož. — Ruska carica vrnola je se v Petersburg, kder umira. — V Bajkošu blizu Carigrada podrla je se kosarna in zasula 500 turških oficirjev in vojakov. — Bolgarski knez se je podal k ruskemu carju. — Italijani so osnovali društvo, ki ima skr-

beti, da se Avstriji vzame Trst in Trident. — Švi-carji so izposodili 35 milijonov za vojaške po-trebe. — Švedi utrjujejo s šancami mesto Kristi-janijo. — Severna-Amerika namerava generala Granta tretjič izvoliti za predsednika.

Za poduk in kratek čas.

Kruci na Slov. Štajerskem.

(Spominki iz domače zgodovine.)

III. Vsled sijajnih zmag slavnega Evgena bila je Ogerska rešena turškega jarma, pa Ogri so kazali za to malo hvaležnosti. Zavolj nekterih malenkostij začelo je po vsej deželi v novič vreti in vsak čas bilo se je bati nove vstaje, kajti ne-zadovoljnost, ki so jo francoski najemniki natihoma podpihovali, dokipela je do vrha. Tudi poglavar nezadovoljnih trum se je kmalu najšel in sicer Franc Rakoczy II.

Ko je Tököly-jeva trdnjava Munkacz l. 1688 se vdala, prišel je Rakoczy s svojo materjo, He-leno Zrinsko, na Dunaj. Od tam ga je mati na Česko poslala, kder je pet let šolo marljivo obis-koval. Potem je prevzel oskrbovanje svojih velikih posestev na Ogerskem ter se l. 1696 oženil s hčerko Hessen-skega kneza Karola. Bival je deloma na Dunaji, deloma na svojih grajščinah na Ogerskem. Prvikrat mu je skušnjavec se približal v osebi francoskega poslanca Villars-a, ter ga nagovarjal, naj se zoper cesarja spunta, vsaj mu bo francoski kralj pomagal. Rakoczy bil je črez vse časti-lakomen in bi postal kaj rad knez Sedmograški. Vdal se je toraj in začel se s Francozi pogajati. Toda nek oficir je vse ovadil in mesenca maja l. 1701 bil je Rakoczy na svoji grajščini nenado-ma vjet in v Novomesto v ravno tisto ječo pripeljan, v kateri je pred 30 letmi moral jegov dedek, grof Zrin-ski, zavolj veleizdaje smrt storiti. Jegov svetovalec, — duša celej zaroti, — nek Bercezenyi utekel je srečno na Poljsko. Šest mesencev je Rakoczy v ječi premišljeval spremenljivost posvetne časti ter bi bil prišel gotovo ob svojo glavo, ko bi ne bil po prizadevanji svoje soproge, ki je straže pod-kupila, srečno iz ječe utekel. Preoblečen v prosto vojaško oblačilo šel je po noči iz mesta; pri mest-nih vratih čakal ga je konj, ki ga je do Donava zanesel, tam pa brodnar, ki ga je zapeljal črez reko. Srečno je prišel na Poljsko, kder mu je francoski poslanec priskrbel varno zavetje, med tem, ko so ga doma zavolj veleizdaje obsodili k smrti in pograbili jegova posestva.

Z malo konjenikov prikazal se je l. 1703 Rakoczy na ogerskej meji in mahoma je po vsej deželi švignil plamen silne vstaje. Cele trope ne-zadovoljnežev so od dneva do dneva naraščala *). Ž njo je premagal pravlehko cesarsko armado in užugal več trdnjav; in zdaj so se mnogobrojne trume, kot mogočna reka, kedar jej se korito stesni,

*) Dr. J. B. Weiss Weltgeschichte V. 1034.